

Абагульняючыя вобразы "мужык", "селянін", "беларус" яшчэ канчаткова не вылучыліся ў самастойныя, гэтыя імёны ўжываліся практычна як сінонімы і маглі распаўсюджвацца на жанчын. У залежнасці ад адносінаў да ўлады дадзенаю сістэму сцэнарыяў можна ўмоўна падзяліць на тры групы: групу дамінацыі, групу парытэту (ці альянсу) і групу падпарадкавання.

Для групы дамінуючых сцэнарыяў характэрны нормы цвёрдасці, справядлівасці, працавітасці, упартасці, незалежнасці, сілы, а кантрольныя механізмы мелі лагодны і часам неабавязковы характар. У сцэнарыях роўнасці прадпісваліся нормы ўзаемадапамогі, павагі, а метады кантролю былі размытымі і выпадковымі.

Правілы паводзін групы падпарадкавання шмат у чым нагадвалі жаночыя і прадпісвалі павагу, паслухмянасць, часам выказваць удзячнасць, дазваляліся некаторыя саступкі ў праяўленні "тыпова мужчынскіх" якасцей; меры пакарання распрацоўваліся дакладней і ігралі значную ролю. Ва ўсіх сцэнарыяў важным метадам кантролю за мужчынай служыў інстытут грамадскай думкі, што падкрэслівае значнасць дэфініцыі статуса, рэпутацыі для беларускіх сялян. Як і сістэма полава-ролевых нормаў, стэрэатыпы будаваліся на прызнанні прыярытэту ўлады як ключавага прынцыпу арганізацыі і функцыянавання тагачаснага грамадства. Існавала тры галоўныя якасці, якія прыпісваліся мужчыне: фізічная, інтэлектуальная, эмацыянальная цвёрдасць. У структуры стэрэатыпаў мужнасці праследжваецца значная афектыўная і сацыяльна-псіхалагічная варыятыўнасць.

Такім чынам, уяўленні беларускіх сялян аб правілах паводзінаў і асабістых якасцях мужчыны, на першы погляд такія простыя, адназначныя і нязменныя, мелі складаную будову і дастаткова шырокі размах адхіленняў для традыцыйнага грамадства. Акрамя таго, ужо першыя дзесяцігоддзі мадэрнізацыі выклікалі некаторыя змены ў сацыяльнай свядомасці беларусаў, паказаўшы яе гнуткасць пад уздзеяннем сацыяльна-эканамічных і палітычных фактараў на іх жыццёвую прастору і лад існавання.

ФРАНЦУЗСКИЙ КОСТЮМ XVIII – XIX ВЕКОВ

И.В. Сидорова

Научный руководитель – *Т.В. Кедрик*

Белорусский национальный технический университет

Франция при том блеске двора, который был ей присущ, стала законодательницей мод в XVIII столетии. Придворный этикет стал кодексом приличия в обществе. Мода в XVIII столетии претерпевает удивительное изменение. Кавалеры, носившие широко распахнутые кафтаны, вдруг начинают наглухо застегиваться, парики то делаются огромными, то умеренными. Появляются косы с четырехугольным бантиком из черной тафты на конце. Каждое сословие устанавливает свой парик. Ассортимент туалета, состоящий из перчаток, часов, шпаги и трости, пополнился еще и табакеркой.

К концу столетия появляется фрак, заменивший кафтан, фалды которого отвернуты наружу, карманы с боков исчезают, ворот делается узеньким, стоячим. Парики к концу столетия выходят из употребления, а вместо них франты распустили вдоль щек густые космы. Наполеон, вступивший на престол, выстригся чуть ли не под гребенку, и все, разумеется, последовали его примеру.

Конечно, еще большим изменениям подвергся женский костюм. Фижмы увеличились до необычайных размеров – семи футов в диаметре. Косметикой пользовались очень усердно. Каблуки дамы носили иногда высотой в 10 дюймов и очень сожалели, когда эта мода прошла. Названия материй и фасонов были самыми причудливыми и удивительными. Прическа, поднимавшаяся поначалу на фут, доросла наконец до того, что стала в восемь раз больше головы. Тут были горы, долины, ручьи из серебряного глазета, леса и парки, иногда на голову сажали снаряженный корабль и даже с пушкой. К концу 80-х годов XVIII в. у дам появились тросточки и лорнеты и они также стали нюхать табак.

В эпоху классицизма причудливые одежды должны были быть заменены античными плащами, сандалиями и туниками, равно как для мужчин, так и для женщин. Стремление к

простоте заставило покинуть шнуровку, сузить, на сколько возможно, юбку, уничтожить рукава и подпоясывать талию под самой грудью. Поверх легкого античного платья надевали меховую шубку, куафюры приняли античный вид. Талия поднялась так высоко, что непосредственно от нее открывался шейный ворот, от этого короткого лифа шла узкая юбка. Наконец, убедившись в невозможности носить такие одежды, снова вернулись к корсету.

Позже мода была не менее подвержена изменениям почти каждое пятилетие. Вопрос о целесообразности и удобстве одежды французского двора оставался в стороне. Французский костюм 18-19 веков ставил задачей показать роскошь и богатство французской аристократии.

МЕСЦА І РОЛЯ БЕЛАРУСІ Ў ПОЛЬСКІМ ПЫТАННІ Ў ПЕРЫЯД ВАЙНЫ 1812 г.

Т.П. Сіліванюк

Навуковы кіраўнік – к.ф.н., дацэнт *Н.П. Галімава*
Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна

Польскае пытанне ўзнікае на гарызонце гісторыі пасля падзелаў РП. Амаль адразу пасля гэтай падзеі на зямлях, якія ўваходзілі ў склад былой РП, узнікаюць ідэі аб аднаўленні незалежнасці сваёй краіны. Польскі нацыянальны рух у светлым будучым бачыў аднаўленне РП у межах да падзелу 1772 г., а паколькі састаўной часткай гэтай дзяржавы акрамя Кароны Польскай з'яўлялася ВКЛ, то ў перспектыве адроджаная Польшча бачыла падпарадкаванне ёй былога ВКЛ. Таму адным з асноўных накірункаў палітыкі расійскага ўрада стала ўключэнне тэрыторыі і насельніцтва далучаных зямель у адзіны імперскі арганізм.

На беларуска-літоўскіх землях магчымая самастойнасць Польшчы ўспрыималася як надзея на незалежнасць гэтых зямель, таму ўсялякі заклік да свабоды Польшчы знаходзіў спачуванне сярод беларуска-літоўскіх элементаў. У час вайны 1812 г., польскае пытанне займае значнае месца ў міжнароднай палітыке. Любы з ваюючых бакоў разглядаў тэрыторыі беларуска-літоўскіх зямель як стратэгічны аб'ект, плацдарм для вядзення баявых дзеянняў.

У 1807 г. Напалеон і Аляксандр I дамовіліся ў Тыльзіце аб стварэнні Варшаўскага княства, а ў 1812 г., як вядома, апошняе далучылася да французскага імператара і падтрымала яго. 28 чэрвеня 1812 г. Варшаўскі сейм аб'явіў аб стварэнні Генеральнай канфедэрацыі, якая прыняла «Акт аднаўлення Каралеўства Польскага». 11 ліпеня таго ж года акт быў прадстаўлены Напалеону, але ён не падпісаў дакумент, гаворачы аб складанасці гэтага пытання. 1 ліпеня французскі імператар дае загад аб арганізацыі ўлады ў Літве, такім чынам абвясчваючы аб аднаўленні ВКЛ. У Вільні ўтвараецца Часовы ўрад пад назвай «Камісія ВКЛ». Дзейнасць Камісіі распаўсюджвалася на Віленскую, Гродзенскую, Мінскую губерні і Беластоцкую вобласць. 14 ліпеня ў Вільні Камісіяй ВКЛ быў прыняты акт аб далучэнні да Генеральнай канфедэрацыі. Па сутнасці адбылося далучэнне ВКЛ да Польшчы. Трэба таксама дадаць, што над Часовым урадам існаваў пастаянны кантроль, які ажыццяўляў прызначаны Напалеонам камісар Біньон. У кіраванні цэнтральнымі і мясцовымі органамі ўлады побач з мясцовымі чыноўнікамі актыўны ўдзел прыймалі і французы. Вось такім прадстае прад намі адроджаннае французамі ВКЛ.

У свой час выкарыстаць у асабістых інтарэсах польскае пытанне паспрабаваў і Аляксандр I. М.К. Агінскім быў прапанаваны праект адраджэння ВКЛ. Думку аб узнаўленні ВКЛ цар выказаў у размове з А.Чартарыйскім яшчэ ў 1809 г. (да месца адзначыць, што існаваў і т.зв. план Чартарыйскага: аднаўленне РП пад пратэктаратам расійскага імператара). Аднак на працягу 1810 г. Аляксандр I разлічваў падпарадкаваць свайму ўплыву Варшаўскае княства. Правал гэтай ідэі прывёў да звароту цара да прапановы Агінскага. Апошні ў маі 1811 у выглядзе запісцы выкладае свой праект, асноўнай ідэяй якога было стварэнне асобнай правінцыі пад назвай ВКЛ і пад кіраваннем расійскага імператарскага намесніка, а таксама прадугледжвалася ліквідацыя на працягу 10 гадоў прыгоннай залежнасці сялян. Выпрацоўка і абмеркаванне плана выклікала гучны рэзананс у расійскім грамадстве («Запіска пра старажытную і новую Расію» М. Карамзіна), у выніку чаго гэты план не быў зацверджаны.